

CLITOCYBULA TANIAE VILA, UNA NOVA ESPÈCIE DEL LITORAL CATALÀ

Jordi VILA

Rector Ubach, 53, àtic 2^a. E-08021 Barcelona. E-mail: jvilag@teleline.es

SUMMARY. *Clitocybula taniae* Vila, a new species found in a seashore meadow, in Catalonia. Description of the species mentioned in the title, found among the grasses of a silicolous littoral meadow, complemented by a comparison with neighbouring taxa of the same or of related genera. The diagnosis is complemented by drawings of the microscopic characters and a colour picture.

Key words: Fungi, Basidiomycetes, meadows, Mediterranean region, *Clitocybula*, Catalonia, Spain.

RESUM. *Clitocybula taniae* Vila, una nova espècie del litoral català. Descriuim aquesta espècie trobada entre les gramínies d'un prat silicícola proper al litoral i la comparem amb tàxons propers del mateix gènere o de gèneres afins. La diagnosi s'acompanya amb dibuixos dels caràcters microscòpics i fotografia en color.

RESUMEN. *Clitocybula taniae* Vila, una nueva especie del litoral catalán. Se describe esta especie, recolectada entre las gramíneas de un prado silicícola cercano al litoral, y se la compara con taxones próximos del mismo género o de otros afines. La diagnosis se complementa con dibujos de los caracteres microscópicos y una fotografía en color.

INTRODUCCIÓ

En les nostres prospeccions pel Parc Natural del Cap de Creus i Serra de Verdera (Girona), hem pogut recol·lectar, sovint, espècies poc conegudes, rares, o encara no descrites, degut, sobretot, a les condicions climàtiques particulars, i també al fet de recol·lectar en uns hàbitats poc estudiats, normalment, pels micòlegs. Totes aquestes dades han estat publicades en diversos treballs (VILA & LLIMONA, 1998 i 1999; VILA *et al.*, 1999; ORTEGA *et al.*, 2000), als quals ens remetim per a més informació. El material estudiat és troba dipositat en l'herbari BCN-SCM (herbari de la Societat Catalana de Micologia, Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal, CERBIV, Parc Científic de Barcelona, Universitat de Barcelona) i en l'herbari personal del autor (indicat JVG).

Volem dedicar la present nova espècie a Tania Jiménez Palomar, per la seva amistat i el seu suport.

DESCRIPCIÓ DEL MATERIAL ESTUDIAT

***Clitocybula taniae* Vila sp. nov.**

Pileus convexus vel conico-convexus, usque 15 mm in diametro; cuticula minute pruinosa-fibrillosa, aurantiaca vel fusco-rubescens. Lamellae decurrentes, vix densae, cremeae vel isabellinae; acies integra, concolor. Lamellulae plurimae. Stipes teres, basaliter fragile radicans, usque 20 × 2 mm (praeter hypogeam partem), ab pileo pallidior, a densa, albida pruina obtectus. Caro tenuis, lutescente usque pallide isabellina; odor valde nitrosus (Javel aqua). Sporae ellipsoideae vel subglobosae, saepe leviter rhomboideae aut triangulares, 7,5-9 × 5,5-6,5 μm, tunica laevis, amyloidea. Cheilocystidia variabilia, lageniformia vel fusiformia, 35-60-(85) × 8-15-(20) μm (2-5 μm ad apicem lageniformibus cystidiorum). Pleurocystidia non visa. Basidia tetrasporica, 35-45 × 7-10 μm, fibulifera. Trama hymenialis structura parallela. Caulocystidia cheilocystidiorum similia, sed longiora, 50-100 × 6-8 μm (1,5-2,5 μm ad apicem). Cuticula structura filamentosa, hyphis parallelis, fibuliferis, (3)-5-8-(10) μm in diametro, constituta; pigmentum parietale laeve. Holotypus

peninsula s'Arenella dicta, prope vico el Port de la Selva dicto, in NE Catalonia (Hispania), a J. Vila et X. Llimona lectus, 18-11-1997, 10 m altitudinis, apparenter terricola, sed ad radices viventes graminearum, prato juxta marem crescit, in herb. BCN-SCM B-4064 conservatus.

Pífeu de convex a cònico-convex, de fins a 15 mm de diàmetre; cutícula finament pruïnosa-fibril·losa, de color d'ataronjat a bru vermellós, més fosca a la zona apical i més pàl·lida vers el marge, que s'observa gairebé blanquinós en els exemplars més joves; marge lleugerament estriat en estat de màxima hidratació. Làmines decurrents, poc denses, de color de crema a beix pàl·lid; aresta sencera i del mateix color. Làmel·lules abundants. Estípit cilíndric, acabat en una part radicant fràgil, de fins a 20 × 2 mm (sense comptar la part enterrada), de color més pàl·lid que el pífeu i cobert per una densa pruïna blanquinosa, més abundant en els exemplars joves o vers l'apex de l'estípit, que desapareix progressivament en envellir el basidioma. Carn prima, de color de groguenc a beix pàl·lid, lleugerament translúcida en el pífeu; olor intensa, de clor. Espores d'el·lipsoidals a subgloboses, sovint amb una tendència una mica romboide o triangular, de 7,5-9 × 5,5-6,5 µm, llises, amiloides, amb un contingut més o menys groguenc observable en solució amoniacal. Queilocistidis variables, de lageniformes a fusiformes, sovint obtusament claviformes, rarament gairebé flagel·lats, de 35-60-(85) × 8-15-(20) µm (2-5 µm en l'apex dels lageniformes). Pleurocistidis no observats. Basidis tetraspòrics, de 35-45 × 7-10 µm, amb gútules en el seu interior, fibulífers. Trama himenial d'estructura paral·lela, amb hifes filamentoses, allargades. Caulocistidis lageniformes, de forma semblant a la d'alguns queilocistidis, però més llargs, de 50-100 × 6-8 µm (1,5-2,5 µm vers l'apex). Cutícula d'estructura filamentosa, amb hifes paral·leles, fibulíferes, de (3)-5-8-(10) µm de diàmetre; pigment parietal llis.

MATERIAL ESTUDIAT. GIRONA: S'Arenella, el Port de la Selva (Alt Empordà), UTM 31T 5154689, alt. 10 m, aparentment terrícola, però fructificant sobre arrels de gramínies enterrades, probablement de plantes vives, en un prat vora el mar, dos grups de 5-7 exemplars fasciculats, vora *Mycena pseudopicta*, *Campanella caesia*, *Marasmius anomalus*, *Clitocybe gyrans* f. *carpobroticola*, *Crinipellis subtomentosa*, etc., 18-11-1997, leg. J. Vila i X. Llimona, BCN-SCM B-4064 (*Holotypus*) i JVG 971118-26 (*Isotypus*).

OBSERVACIONS. Les espores llises, amiloides, la trama paral·lela, amb hifes allargades, de les làmines i la presència de fíbules, permeten l'inclusió del nostre material dins del gènere *Clitocybula*. L'espècie més propera és *C. lenta* (Maire) Malençon et Bertault, sobretot per l'estípit densament pruïnós, l'olor de clor i els queilocistidis allargats, que en difereix, però, pel basidioma més carnós (pífeu de fins a 60 mm de diàmetre, estípit de fins a 70 × 7 mm), les làmines adnates, ventrudes i de color blanc, l'estípit de color blanquinós, les espores més petites (6-7,5 × 4-4,5 µm), la presència de pileocistidis de pared gruixuda, semblants a les setules del gènere *Crinipellis*, i per fructificar sobre fusta en descomposició (*Quercus*, *Pinus*, *Eucalyptus*); les espores són descrites amb un cert perfil triangular o romboide, semblants a les de *C. taniae*, per BON (1997), mentre que MALENÇON & BERTAULT (1975) les troben d'el·lipsoidals a cilíndriques. Una altra espècie que fructifica en prats vora el mar o dunes, sobre gramínies (generalment *Ammophila arenaria*), és *Flammulina mediterranea* (Pacioni et Lalli) Bas et Robich, que es separa del fong aquí tractat pel port més esvelt del basidioma, l'absència d'olor i les espores més grosses, de 11-13 µm de longitud, i no amiloides. *Mycena dunicola* Esteve-Rav., M. Villarreal, Barrasa et A. Ortega, publicada recentment per ESTEVE-RAVENTÓS *et al.* (2001) de la Península Ibèrica, fructificant entre moltes, sobre la sorra, en dunes fixades amb *Pinus pinaster*, presenta algunes semblances amb *C. taniae*, ja que, a part de l'hàbitat, té les làmines decurrents, l'estípit pruïnós, les espores amiloides, de 7,5-9 × 5,5-7,5 µm, i els queilo i caulocistidis de fusiformes a lageniformes; tot i això, se'n diferencia pel port omfalioide, amb les làmines triangulars, les tonalitats groc-olivàcies del pífeu i les làmines, l'absència de la part radicant en l'estípit, la carn inodora, les espores subgloboses, sense perfil triangular o romboide i la presència de pleurocistidis. Dins del gènere *Hydropus*, proper de *Clitocybula*, tampoc hi hem trobat cap tàxon que coincideixi amb el nostre material.

AGRAÏMENTS

Volem agrair al Prof. M. Bon (St. Valéry-sur-Somme) els seus valuosos consells, i al Dr. X. Llimona (Barcelona) la seva ajuda amb el llatí i en la recollida del material. Aquest treball s'inclou en el projecte "Biodiversitat dels Fongs de Catalunya", de l'Institut d'Estudis Catalans.

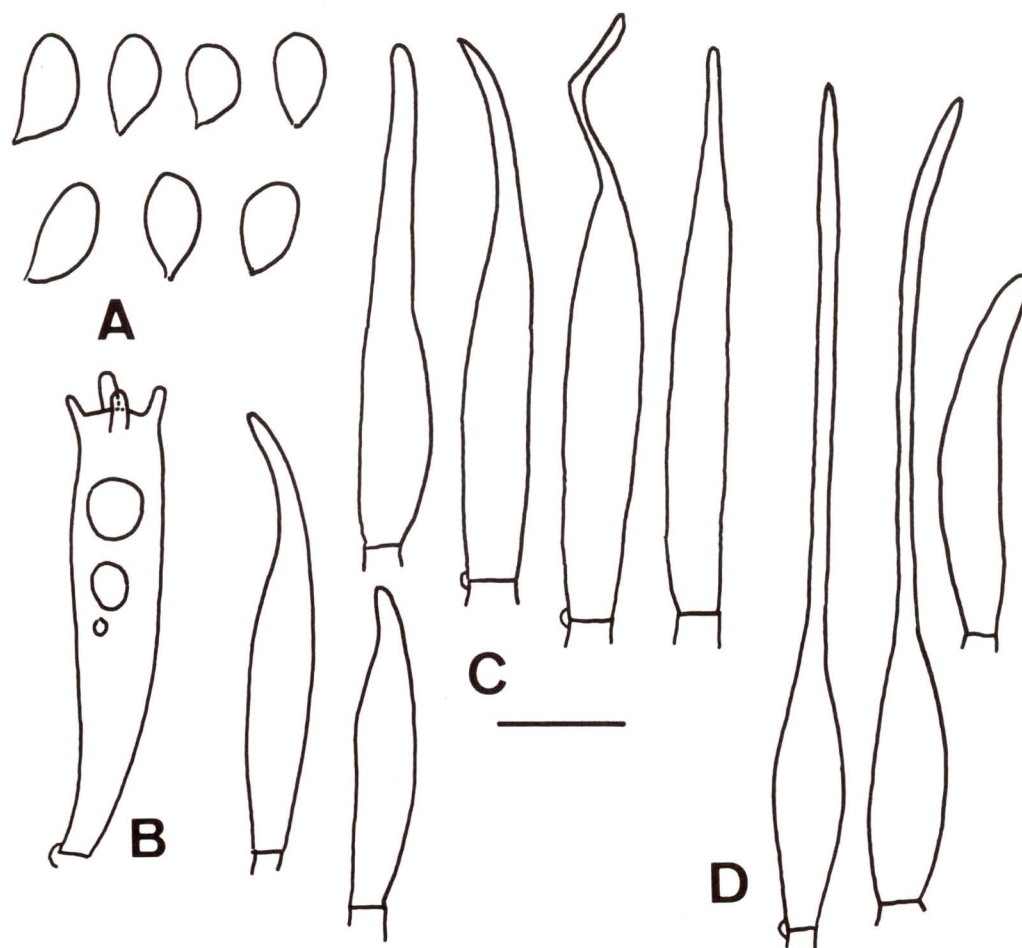

Fig. 1. *Clitocybula taniae* Vila (*holotypus*): **A)** espores; **B)** basidi; **C)** queilocistidis; **D)** caulocistidis. Barra = 15 μ m.

BIBLIOGRAFIA

- BON, M. (1997).- Flore Mycologique d'Europe. 4- Les clitocybes, omphales et ressemblants. *Documents Mycol. Mémoire Hors Série n° 4*. CRDP de l'Académie d'Amiens, Amiens. 174 pp.+ 4 planches.
- ESTEVE-RAVENTÓS, F., VILLARREAL, M., BARRASA, J.M. & A. ORTEGA (2001).- *Mycena dunicola*, a striking new species from the Iberian Peninsula. *Mycotaxon*, 80: 307-313.
- MALENÇON, G. & R. BERTAULT (1975).- *Flore des champignons supérieurs du Maroc - II*. Faculté des Sciences, Rabat.
- ORTEGA, A., VILA, J., BIDAUD, A. & X. LLIMONA (2000).- *Cortinarius ayanamii* A.Ortega, Vila, Bidaud et Llimona, cortinaire cistophile nouveau, trouvé en Catalogne. *Bull. Féd. Mycol. Dauphiné-Savoie*, 157: 23-26.
- VILA, J., ESTEVE-RAVENTÓS, F. & X. LLIMONA (1999).- *Rectipilus cistophilus* Esteve-Rav. et Vila sp. nov., un nuevo hongo cífeloide mediterráneo. *Revista Catalana Micol.*, 22: 1-4.
- VILA, J. & X. LLIMONA (1998).- Els fongs del Parc Natural del Cap de Creus i Serra de Verdera (Girona). I. Espècies xeròfiles de llocs oberts, amb *Cistus* i gramínies. *Revista Catalana Micol.*, 21: 125-136.
- VILA, J. & X. LLIMONA (1999).- Els fongs del Parc Natural del Cap de Creus i Serra de Verdera (Girona). II. Aproximació al component fúngic del *Cistion*. *Revista Catalana Micol.*, 22: 95-114.

Clitocybula taniae Vila